

Briselē, 17.3.2015.
COM(2015) 130 final

KOMISIJAS GADA PĀRSKATS

**par dalībvalstu gada darbības ziņojumiem, kas attiecas uz eksporta kredītiem Regulas
(ES) Nr. 1233/2011 nozīmē**

1. Ievads

Lai palielinātu pārredzamību Savienības līmenī, I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulai (ES) Nr. 1233/2011 par dažu pamatnostādņu piemērošanu oficiāli atbalstītu eksporta kredītu jomā un ar ko atceļ Padomes Lēmumus 2001/76/EK un 2001/77/EK¹, paredzēts, ka dalībvalstis iesniedz Komisijai gada darbības ziņojumu. Komisija, pamatojoties uz šo informāciju, Eiropas Parlamentam sagatavo gada pārskatu.

Šis gada pārskats attiecas uz 2013. gadu. Šā pārskata darbības joma ietver eksporta kredītu jomas darbības Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē, t. i., “vidēja un ilga termiņa” darījumus, kam atmaksas periods ir vismaz divi gadi. Šis pārskats neaptver īstermiņa eksporta kredīta darījumus² un darbības, ko veikušas konkrētas eksporta kredīta aģentūras (EKA), kas darbojas ārpus eksporta kredītu jomas (piemēram, ieguldījumu apdrošināšanā). Jānorada arī, ka dažās dalībvalstīs eksporta kredīta aģentūras funkciju veic apdrošināšanas sabiedrība, kas darbojas ar publisku pilnvarojumu. Šādos gadījumos publisko eksporta kredītu programmu pārvaldība ir stingri nošķirta no privātā sektora darbībām (uz pēdējām šis pārskats neattiecas).

Komisija ir ņēmusi vērā Eiropas Parlamenta 2013. gada 2. jūlijā pieņemto rezolūciju par pirmo saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011³ veikto ziņošanu.

Ņemot vērā šajā rezolūcijā paustos ieteikumus, piemēram, ieteikumu Padomes Eksporta kredītu grupai un Komisijai sadarboties ar Eiropas Ārējās darbības dienestu, lai pilnveidotu ziņošanas metodiku, Komisija arī īpaši pievērsusi dalībvalstu uzmanību šai rezolūcijai nākamo ziņojumu izstrādes sakarībā.

2. Par 2013. gadu saņemtie gada darbības ziņojumi

Gada darbības ziņojumi saņemti no šādām dalībvalstīm: Apvienotās Karalistes, Austrijas, Beļģijas, Bulgārijas, Čehijas, Dānijas, Francijas, Horvātijas, Itālijas, Luksemburgas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas, Slovākijas, Somijas, Spānijas, Ungārijas, Vācijas un Zviedrijas.

Grieķijā, Igaunijā, Īrijai, Kiprā, Latvijā, Lietuvā un Maltā pārskata gadā netika īstenotas eksporta kredītu programmas Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē.

Līdzīgi kā iepriekšējo ziņojumu izstrādē dalībvalstis izmantojušas līdzīgus šablonus (“pārbaudes sarakstu” veidā). Dažas dalībvalstis izvēlējušās saistīt savus gada darbības ziņojumus ar nacionālā līmeņa gada ziņojumiem, kas publicēti par šo pašu periodu, savukārt citas izvēlējušās plaši aprakstīt savas darbības ziņojuma šablonā.

¹ OV L 326, 8.12.2011., 45. lpp.

² Uz šādiem darījumiem attiecas Komisijas Paziņojums dalībvalstīm, atbilstoši EK Līguma 93. panta 1. punktam, par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredītapdrošināšanai.

³ Eiropas Parlamenta 2013. gada 2. jūlija rezolūcija par Komisijas pirmo ikgadējo ziņojumu Eiropas Parlamentam par dalībvalstu eksporta kredīta aģentūru veiktajām darbībām (2012/2320(INI)).

3. Gada darbības ziņojumu analīze

a) Vispārīga informācija un informācija par finansēm

Piemērojamais regulējums (Regula (ES) Nr. 1233/2011) koncentrējas uz eksporta kredītu darījumiem un programmām, bet dalībvalstis pašas izlemj, vai tām vajadzīga eksporta kredītu programma, un, ja izlemj, ka programma jāīsteno, tās pašas arī pieņem lēmumu, kā organizēt savas eksporta kredīta aģentūras ("EKA") darbu.

Dažās dalībvalstīs EKA ir valdības struktūrvienība vai aģentūra. Citās dalībvalstīs šo funkciju ar publisku pilnvarojumu un valdības uzraudzībā īsteno apdrošināšanas sabiedrība. Diezgan ierasta tādu dalībvalstu prakse, kas piedāvā dažādas eksporta kredītu atbalsta kategorijas, ir nodrošināt vairāku EKA darbību (piemēram, viena aģentūra piedāvā oficiālu atbalstu garantijas formā vai "tīro segumu" apdrošināšanas veidā un cita — atbalstu procentu likmju veidā). 2013. gadā 21 ES dalībvalstī bija eksporta kredītu programmas Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē. Minētās programmas pārvaldīja pavisam 29 dažādas aģentūras un valdības struktūrvienības.

Attiecībā uz eksporta kredītu atbalsta veidiem, ko piedāvā Eiropas EKA, visizplatītākais veids ir "tīrais segums" (t. i., konkrētus eksporta darījumus faktiski finansē ar komercbankas piešķirtu kredītu, kam EKA sniedz garantiju vai segumu apdrošināšanas veidā). Visas dalībvalstis (21), kas piešķir eksporta kredītus Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē, pārskata periodā piedāvāja šāda veida atbalstu. 14 dalībvalstis piedāvā arī cita veida atbalstu, uz ko attiecas Regula (ES) Nr. 1233/2011 un ESAO Vienošanās par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem⁴, piemēram, tiešie aizdevumi vai finansējums (finansējumu tieši piešķir EKA, nevis komercbanka)⁵, refinansējums⁶ un procentu likmju atbalsta shēmas⁷. Vairākos gada darbības ziņojumos skaidri norādīts projektu finansējums⁸ vai saistīts atbalsts⁹.

Vienmēr ir grūti salīdzināt valsts eksporta kredītu programmas. Pirmkārt, dalībvalstis papildus vispārējiem eksporta kredītu veidiem, kas minēti iepriekšējā punktā, ir izstrādājušas vairākus daudzveidīgus finanšu produktus; otrkārt, eksporta kredītu programmas ietekme, protams, ir atkarīga arī no valsts ekonomikas īpatnībām un privātā finanšu sektora iespējām. Ievērojot šo atrunu, kopējā nominālā riska salīdzinājums uz 2013. gada 31. decembri sniedz vismaz vispārēju priekšstatu par lielākās eksporta kredītu shēmas "tīrais segums" apjomu:

Lielākās Eiropas eksporta kredītu shēmas ("tīrais segums") 2013. gadā (mljrd. EUR) pēc apjoma	
Vācija	87,7
Francija	61,2

⁴ ESAO Vienošanās par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem ir regulas pielikums.

⁵ Apvienotā Karaliste, Bulgārija, Čehijas Republika, Dānija, Polija, Slovākija, Somija, Spānija un Ungārija.

⁶ Slovākija un Zviedrija.

⁷ Francija, Itālija, Polija, Slovākija, Somija, Spānija un Vācija.

⁸ Dānija, Nīderlande, Slovēnija un Vācija.

⁹ Austrija, Dānija, Polija, Spānija un Ungārija.

Zviedrija	34,9
Itālija	21,6
Apvienotā Karaliste ¹⁰	20,6
Somija	11,0
Nīderlande	9,4
Spānija	8,5

Nemot vērā to, ka ir konkrēti finansēšanas nosacījumi, kas ir spēkā konkrētās rūpniecības nozarēs, piemēram, gaisa kuģu un kuģu būvē, vairākas dalībvalstis ir izstrādājušas arī konkrētu nozaru eksporta kredītu produktus. Kā jau minēts iepriekš, Eiropas eksporta kredītu aģentūras aktīvi darbojas daudzās jomās, kas sniedzas tālāk par ziņojumu aptvērumu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011. Tas galvenokārt attiecas uz vidēja termiņa un ilgtermiņa eksporta kredītu jomas darbībām (saskaņā ar ESAO Vienošanos par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem). Tomēr daudzas EKA piedāvā šādus produktus arī kā īstermiņa eksporta kredītus un kredītvēstulju garantijas, ražotāja riska garantijas vai ieguldījumu apdrošināšanas produktus. Ir lietderīgi paturēt to prātā, novērtējot EKA plašāku ekonomisko nozīmi.

Detalizēta informācija pieejama gada darbības ziņojumiem izmantojamā ziņojuma šablona II un IV sadaļā, kā arī vispārējos gada ziņojumos, uz kuriem skaidri atsaucas vairākas dalībvalstis.

Kopumā gada darbības ziņojumos sniegta attiecīgā finanšu informācija par 2013. gada eksporta kredītu programmām. Tomēr jāuzsver, ka saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011 ziņošana notiek saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesisko regulējumu. Tādējādi iesniegtajos ziņojumos ir dažas atšķirības. Tas nozīmē, ka Komisijai nav īpašu apsvērumu par gada darbības ziņojumu finansiālajiem aspektiem¹¹.

Apvienotās Karalistes, Čehijas, Slovākijas un Somijas gada darbības ziņojumos ar atsauci uz Regulas (ES) Nr. 1233/2011 I pielikuma 1. punkta pēdējo teikumu minētas iespējamās saistības.

b) Attieksme pret “vides riskiem, kas var izraisīt citus attiecīgus riskus”

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1233/2011 I pielikuma 2. punktu gada darbības ziņojumos dalībvalstis “apraksta, kā EKA oficiāli atbalstītajās eksporta kredītu jomas darbībās tiek ņemti vērā vides riski, kas var izraisīt citus attiecīgus riskus”.

19 gada darbības ziņojumos skaidri atsaucas uz šo noteikumu. Lai gan I pielikuma 2. punktā minēti vien vides riski, vairākas dalībvalstis¹² skaidri atsaucas arī uz sociālo ietekmi. Aplūkojot I pielikuma 2. punktu, atsevišķas dalībvalstis min arī cilvēktiesības¹³, darba pamatstandartus¹⁴, korupcijas apkarošanu¹⁵ un vispārēju ietekmi uz attīstību¹⁶.

¹⁰ Dati uz 2014. gada 31. martu

¹¹ Saskaņā ar I pielikuma 1. punktu ziņojumu iesniegšana neskar dalībvalstu eksporta kredītu programmu uzraudzības iestāžu prerogatīvas.

¹² Piemēram, Beļģija, Čehija, Dānija, Francija, Nīderlande, Slovākija, Slovēnija, Vācija un Zviedrija.

¹³ Somija, Vācija un Zviedrija.

¹⁴ Somija un Nīderlande.

Attiecīgā riska novērtēšanas atbilstīgie procesi parasti ir vērsti uz skaidru lēmumu, vai konkrētais projekts ir atbilstīgs saņemt eksporta kredīta atbalstu (t. i., ja saistītie riski ir nesamērīgi, segums netiek nodrošināts). Ja riski tiek uzskatīti par pieņemamiem, eksporta kredītu atbalsts parasti ir saistīts ar konkrētiem nosacījumiem, kuru mērķis parasti ir riska mazināšanas pasākumu īstenošana un standartu ievērošana. Skaidra norāde uz nosacījumiem iekļauta Beļģijas, Dānijas, Itālijas, Luksemburgas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas, Spānijas un Ungārijas ziņojumos.

Daudzas dalībvalstis atsaucas uz ESAO Ieteikumu par kopēju pieeju oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem un vides un sociālo jautājumu pienācīgu izpēti (*Recommendation on Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence*) (“kopējā pieeja”)¹⁷.

Attiecībā uz dalībvalstīm ar vairākām EKA dažas no tām ir panākušas sinerģiju starp attiecīgo aģentūru vērtēšanas procesiem (piemēram, Itālija¹⁸ un Čehijas Republika¹⁹).

c) Cita informācija, kas iekļauta gada darbības ziņojumos

Papildus informācijai, kas jau izklāstīta iepriekš 3. punkta a) un b) apakšpunktā, 21 gada darbības ziņojums liecina arī par to, ka dalībvalstīm vispār ir eksporta kredītu un vides politika, korupcijas apkarošanas un ilgtspējīgas kreditēšanas prakse, kas skar valstis ar zemiem ienākumiem. Svarīga, bet ne neaizstājama loma, ir trim attiecīgajiem ESAO ieteikumiem²⁰. Pat dalībvalstis, kas nav ESAO locekles, piemēro minētos instrumentus vai principā ir nodomājušas to darīt²¹.

Daudzas dalībvalstis savos ziņojumos norāda, ka īpaši “kopējā pieeja” tiek piemērota ārpus ESAO noteiktās darbības jomas²². Turklāt daudzos gadījumos izstrādāti tādi attiecīgie instrumenti un paņēmieni saistībā ar attiecīgajām politikas jomām, kuru mērķis vērīguma ziņā ir pārsniegt ESAO ieteikumu saturu²³. Vairākos gadījumos attiecīgās

¹⁵ Nīderlande.

¹⁶ Beļģija, Somija un Vācija.

¹⁷ Apvienotā Karaliste, Beļģija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Polija, Portugāle, Slovākija, Slovēnija, Spānija un Vācija.

¹⁸ Itālijas gadījumā uz eksporta darījumiem bieži vien attiecas SACE (eksporta kredīta garantija), bet šiem darījumiem var piešķirt arī procentu likmju atbalstu no SIMEST. Šādos gadījumos SIMEST pārliecinās, vai pamatdarījums atbilst ESAO Ieteikumam par vides un sociālo jautājumu pienācīgu izpēti (ja nepieciešama padziļināta analīze, SACE novērtējumā jāsaņem apmierinošs atzinums).

¹⁹ Saskaņā ar Čehijas Republikas eksporta kredītu sistēmu parasta prakse ir apdrošināt Čehijas Eksporta bankas (CEB) darījumus Eksporta garantiju un apdrošināšanas korporācijā (EGAP). Projekta vides un sociālo risku novērtējumu parasti veic EGAP. Izņēmuma gadījumos, kad EGAP neapdrošina CEB darījumu, CEB uzņemas atbildību par visiem atbalstītā projekta vides un sociālajiem riskiem.

²⁰ 1. ESAO Ieteikums par kopēju pieeju oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem un vides un sociālo jautājumu pienācīgu izpēti (*Recommendation on Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence*) (“kopējā pieeja”). 2. ESAO Ieteikums par korupciju un oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem (*OECD Recommendation on Bribery and Officially Supported Export Credits*). 3. Principi un vadlīnijas ilgtspējīgas kreditēšanas prakses veicināšanai oficiālā eksporta kredītu sniegšanā valstīm ar zemiem ienākumiem (*Principles and Guidelines to Promote Sustainable Lending Practices in the provision of Official Export Credits to Low-Income Countries*).

²¹ Tomēr ir acīmredzams, ka eksporta kredītu sniedzēji, kuri nepiešķir kredītus valstīm ar zemiem ienākumiem (piemēram, Rumānija), nepiemēro ESAO Principus un vadlīnijas ilgtspējīgas kreditēšanas prakses veicināšanai.

²² Dānija, Francija, Itālija un Nīderlande.

²³ Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Somija un Vācija. Nīderlande un Zviedrija.

EKA pašas ir izstrādājušas attiecīgus instrumentus (piemēram, korporatīvās sociālās atbildības politiku vai ētikas kodeksu)²⁴.

Līdzīgi kā iepriekšējos ziņojumos, daudzas dalībvalstis uzsvērušas cilvēktiesību īpašo nozīmi. Praktiski visos ziņojumos pausts atbalsts cilvēktiesību dimensijas stiprināšanai saskaņā ar jauno kopējo pieeju. Vairākās dalībvalstīs cilvēktiesību apsvērumam ir atsevišķs statuss projekta novērtējumā²⁵. Dažos gadījumos šis jautājums ir tieši saistīts ar darba tiesībām/darba ņēmēju tiesībām²⁶.

Vairākas dalībvalstis īpašu uzmanību veltījušas arī kukuļošanas un korupcijas apkarošanas politikai²⁷. Tiek izmantots plašs instrumentu klāsts (piemēram, valsts tiesību akti, laba prakse vietējā mērogā, starptautiskie instrumenti).

Pārējo dalībvalstu politika, kas saistīta ar eksporta kredītu jomas darbībām, ietver pārredzamību (atklātuma un konfidencialitātes politika), dialogu ar ieinteresētajām personām pilsoniskajā sabiedrībā, ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā (vai nu pašu EKA korporatīvās sociālās atbildības politikas formā, vai veicinot eksportētāju centienus šajā jomā) un ESAO vadlīniju ievērošanas veicināšanu daudznacionāliem uzņēmumiem.

Ziņošanas periodā Vācija ir nolēmusi pārtraukt tādu eksporta kredītu piešķiršanu piegādēm un pakalpojumiem, kas paredzēti kodoliekārtām (jaunām un esošajām kodoliekārtām). Eksporta kredītu segums nākotnē būs pieejams tikai dažos izņēmuma gadījumos (piemēram, piegādes un pakalpojumi, kas paredzēti esošo iekārtu drošības uzlabošanai, kodoliekārtu ekspluatācijas pārtraukšanai, pētniecībai un veselības aprūpes iestādēm).

d) EKA atbilstība Savienības mērķiem un saistībām

Saskaņā ar I pielikuma 3. punktu *“Komisija, pamatojoties uz šo informāciju, Eiropas Parlamentam sagatavo gada pārskatu, iekļaujot novērtējumu par EKA atbilstību Savienības mērķiem un saistībām”*.

Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā minēti Savienības vispārīgie mērķi un 21. pantā — Savienības ārējās darbības principi un mērķi.

Attiecībā uz ES kopējo tirdzniecības politiku atsauce uz Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem ir iekļauta Līguma par Eiropas Savienības darbību 206. pantā un 207. panta 1. punktā, tie ir šādi:

²⁴ Dānija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Slovēnija un Zviedrija.

²⁵ Vācija un Zviedrija.

²⁶ Dānija, Nīderlande un Zviedrija.

²⁷ Apvienotā Karaliste, Bulgārija, Horvātija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Ungārija, Vācija un Zviedrija. Šis jautājums īpaši iztirzāts Vācijas un Zviedrijas ziņojumos.

206. pants

Savienība, nodibinot muitas savienību saskaņā ar 28. līdz 32. pantu, vispārēju interešu labā veicina pasaules tirdzniecības harmonisku attīstību, starptautiskās tirdzniecības un tiešo ārvalstu ieguldījumu ierobežojumu pakāpenisku atcelšanu, kā arī muitas un citu šķēršļu mazināšanu.

207. pants

Kopējas tirdzniecības politikas pamatā ir vienādi principi, jo īpaši attiecībā uz pārmaiņām tarifu likmēs, uz tarifu un tirdzniecības nolīgumu slēgšanu saistībā ar preču un pakalpojumu tirdzniecību un intelektuālā īpašuma komerciālajiem aspektiem, uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, uz liberalizācijas pasākumu, eksporta politikas un tirdzniecības aizsardzības pasākumu vienādošanu, tostarp to pasākumu, ko veic dempinga vai subsīdiju gadījumā. Kopējo tirdzniecības politiku īsteno, ievērojot Savienības ārējās darbības principus un mērķus.

Eiropas Komisija norāda, ka dalībvalstis ar eksporta kredītu jomas darbībām ES Regulas Nr. 1233/2011 nozīmē ir izstrādājušas politiku, kas papildina to ES mērķiem atbilstošo eksporta kredītu programmu pārvaldību. Parasti tiek piemēroti politikas ieteikumi, kas konkrēti attiecas uz eksporta kredītu jomu un ko izstrādājusi ESAO — vienīgā starptautiskā organizācija, kura izstrādājusi specializētus noteikumus šajā jomā —, bet dalībvalstu attiecīgā rīcība noteikti pārsniedz to mērķus.

Abstrahējoties no konkrētā Vācijas gadījuma (eksporta kredītu piešķiršanas pārtraukšana kodolenerģētikas nozarē), kopumā kopš pēdējās ziņošanas dalībvalstu politikā, kas attiecas uz eksporta kredītu programmām, nav novērotas būtiskas pārmaiņas; šis novērojums nebūt nenozīmē, ka nav gūti panākumi.

Ņemot vērā ieteikumu, kas iekļauts iepriekš minētajā Eiropas Parlamenta 2013. gada jūlija rezolūcijā par pamatnostādņem saistībā ar nākamo ziņošanu, Komisija iepriekšējā gada pārskatā jau ir nākusi klajā ar ieteikumu par pamatu nākotnes politikas izstrādē īpaši izmantot starptautisko uzraudzības institūciju (tostarp ANO) darbu. Dalībvalstu ziņojumos dažādā mērā jau izmanto šādus starptautiskos instrumentus kā atsaucē, un Komisija aicina turpināt darbu šajā virzienā. Ļoti svarīgi būtu turpināt dialogu ar Eiropas Ārējās darbības dienestu par cilvēktiesību politikas jautājumiem.

Eiropas Parlaments ir aicinājis Komisiju sniegt paziņojumu par to, vai dalībvalstis ievēro Savienības mērķus un saistības; Eiropas Komisija uzskata, ka dalībvalstis, kas šajā jautājumā ir sniegušas attiecīgo informāciju, kopumā ievēro LES 3. un 21. pantu. Protams, Eiropas Savienības iestādes var kopīgi izvirzīt tālejošākus politiskos mērķus. Komisija ir gatava sekmēt un veicināt pienācīgu starpiestāžu dialogu šajā jautājumā.

Attiecībā uz starptautisko saistību un pienākumu saskaņā ar ES konkurences tiesībām ievērošanu PTO līmenī nav reģistrēti strīdi, kas pārskata periodā būtu saistīti ar Eiropas eksporta kredītu programmām. Eiropas Komisija 2013. gada nav saņēmusi sūdzības par potenciāliem ES tiesību pārkāpumiem, kuri būtu saistīti ar eksporta kredītu aģentūrām.